

De rank en de wijnstok

Salvatore Canals

De rank en de wijnstok

26 meditaties

ARCO REEKS 20

 DE BOOG

INHOUD

Voorwoord van Cesare Cavalleri	7
<i>Jezus als vriend</i>	11
<i>Onze christelijke roeping</i>	15
<i>Een ideaal voor het leven</i>	19
<i>Innerlijk leven</i>	23
<i>Waken over je hart</i>	27
<i>De koninklijke weg</i>	31
<i>De christelijke hoop</i>	35
<i>Nederigheid</i>	43
<i>Zachtmoedigheid</i>	47
<i>Vernederingen</i>	53
<i>De weg van de hoogmoed</i>	57
<i>Celibaat en kuisheid</i>	61
<i>Echte en valse deugden</i>	67
<i>Sereniteit</i>	71
<i>Kritiek</i>	77
<i>Bekoringen</i>	83
<i>Verbeelding</i>	89
<i>Het gewetensonderzoek</i>	95
<i>In de tegenwoordigheid van de Vader</i>	99
<i>Het brood des levens</i>	103
<i>Zie, Ik ben met u alle dagen ...</i>	107
<i>De dood en het Leven</i>	111
<i>De broederlijke vermaning</i>	115
<i>Het gevaar van de goede dingen</i>	123
<i>Het onkruid en het goede graan</i>	129
<i>In het licht van Betlehem</i>	137

Voorwoord

Mgr. Salvatore Canals (1920-1975) was de initiatiefnemer en de eerste directeur van Studi cattolici. In dit tijdschrift heeft hij in de loop der jaren met regelmaat een bijdrage gepubliceerd over het geestelijk leven. Op verzoek van veel lezers zijn deze meditaties gebundeld in het boek Ascetica meditata¹, dat inmiddels meermaals is herdrukt.

Don Salvatore werd geboren in Madrid. Tijdens zijn studie aan de universiteit ontving hij zijn roeping tot het Opus Dei. In 1942 verhuisde hij naar Italië, waar hij in 1948 priester werd gewijd. Hij was auditor (rechter) van de Sacra Rota Romana en consultor (adviseur) van de Congregatie voor de Clerus, de Congregatie voor de Discipline van de Sacramenten en van de Pauselijke Commissie voor de Publiciteitsmedia. Hij schreef werken op het gebied van het kerkelijk recht, maar eveneens artikelen die getuigen van zijn grote deskundigheid op het gebied van de film.

Als don Salvatore preekte, deed hij dat in een eenvoudige stijl, tot wie hij zich ook richtte. Dezelfde eenvoud kenmerkte zijn rubriek Ascetica meditata. In de geestelijke overwegingen die hier zijn samengebracht, richt hij zich direct tot de lezer door deze op vertrouwelijke wijze te tutoyeren. De overwegingen vormen de vrucht van het rijke priesterleven van de schrijver en van de diepe devotie die hem zijn leven lang vergezelde.

In zijn laatste jaren leed hij aan een ernstige ziekte. Tijdens de betere periodes die hem nog gegeven waren, nam hij enthousiast en wonderbaarlijk efficiënt steeds weer zijn priesterlijke taken en zijn andere werkzaamheden op. Nadat hij op zijn verzoek het sacrament van de zieken had ontvangen, behield hij nog tot het einde toe een helder bewustzijn. Hij overleed op 24 mei 1975, enkele minuten nadat hij aan familieleden en vrienden met wie hij net de rozenkrans had gebeden, had gevraagd hem zijn favoriete

¹ De titel waaronder *De rank en de wijnstok* oorspronkelijk in het Italiaans is verschenen.

schietgebed voor te bidden: Deus meus et omnia (Mijn God, mijn alles).

Don Salvatore heeft zich de spiritualiteit die God toevertrouwde aan de stichter van het Opus Dei, de heilige Jozefmaria Escrivá, diepgaand eigen gemaakt, en dat vertaalde zich als vanzelf ook in zijn geschriften. Hij was zich bewust van zijn schatplichtigheid, en om die reden bevat het voorwoord op zijn verzoek de volgende regels, waarin hij stilstaat bij de ontstaansgeschiedenis van het boek:

“Ik scheef deze meditaties zonder een vooropgezet plan. Het was niet moeilijk, want al schrijvende speelde ik alleen maar leentjebuur. Als iemand de heilige Jozefmaria om raad vroeg voor zijn of haar geestelijk leven, antwoordde hij dikwijls dat hij bij de uitoefening van zijn priesterschap maar één pan had, één leefregel die algemeen geldig is: dat ieder geroepen is om in zijn gewone bezigheden te streven naar heiligheid. Om ons geestelijk te voeden, mochten we allemaal met onze lepel uit deze pan opscheppen, zoveel als we voor onszelf nodig hadden. Ook ik heb dat herhaaldelijk gedaan, en vervolgens heb ik de meditaties die samen dit boek vormen, op papier gezet. Al schrijvende wilde ik alleen maar een toelichting geven op het onderricht van mgr. Escrivá. Maar de geest laat zich niet in de boeien slaan. Ik heb zo vaak opgeschept uit deze pan dat mijn toelichting dikwijls niet meer is dan het voortzetten van een van zijn zinnen, het aanpassen van een citaat van hem, of zelfs het letterlijk weergeven van een van die zegswijzen die zo karakteristiek zijn voor de stichter van het Opus Dei. Het verging mij zoals het kinderen vergaat: eenmaal in de speelgoedwinkel weten ze niet meer wat te kiezen en, als het aan hen lag, zouden ze alles wel willen meenemen.

Ik heb de stichter van het Opus Dei voor het eerst ontmoet in 1940. Ik kan niet beschrijven hoeveel deze ontmoeting voor mij heeft betekend. Later, in Rome, kreeg ik de gelegenheid hem echt goed te leren kennen. Mij trof steeds weer zijn levendige uitdrukingswijze en het elan van zijn innerlijk leven dat schuil ging achter een buitengewone natuurlijkheid. Er brandde in hem een goddelijk vuur, dat aanstekelijk was. Hoe vaak heb ik niet gemeditereerd over wat hij ons leerde! Hoe vaak heb ik niet aan de Heer

gevraagd dat zijn onderricht mij geheel eigen zou mogen worden, dat ik zou leren al mijn bezigheden te heiligen! Dat is wat ik nu ook vraag voor de lezers van deze meditaties. Als je *Ascetica meditata* leest en wordt getroffen door een zin die je in de diepte raakt en die een vurig verlangen in je opwekt, moge je dankbaarheid dan uitgaan naar mgr. Escrivá: hij is de eigenlijke schrijver van de overwegingen die in dit boek staan.”

Zoals don Salvatore een kinderlijke genegenheid voelde voor mgr. Escrivá, zo had de stichter voor hem de gevoelens van een echte vader. Op 24 mei 1975, de dag waarop don Salvatore is overleden, was mgr. Escrivá in Spanje. Hij was in zijn geboortestad Barbastro om er de gouden erepenning in ontvangst te nemen die zijn stadgenoten hem hadden toegekend. De dag erna, nog maar net begonnen met het uitspreken van zijn korte dankwoord, in de vergaderzaal van de gemeenteraad, werd het de eregast te machtig: “Neemt u me niet kwalijk. Ik ben erg ontdaan, om twee redenen: allereerst, door uw genegenheid; en verder omdat ik gisteravond laat uit Rome het bericht heb ontvangen dat een van degenen die ik als eerste heb uitgenodigd met mij het *Opus Dei* in Italië op te zetten, is overleden. Hij was een heldere ziel met een uitmuntend verstand; hij was gepromoveerd op het terrein van het burgerlijk recht aan de Universiteit van Madrid, toen nog Centrale Universiteit geheten; hij was ook gepromoveerd op het terrein van het kerkelijk recht aan de Universiteit van Lateranen; en hij was advocaat aan de Rota. Onder Johannes XXIII werd hij benoemd tot rechter aan dezelfde Sacra Rota. Hij heeft de Kerk gediend met al zijn deugden en talenten, met zijn inzet, met het offer van zijn leven en met zijn vreugde, volgens de geest van het *Opus Dei* die een geest van dienstbaarheid is. Ik zou eigenlijk blij moeten zijn dat er weer een van mijn zonen in de Hemel is, want in zo’n grote familie komen dit soort dingen nu eenmaal vaak voor. Maar ik voel me heel vermoeid en verdrietig. Mijn verontschuldiging daarvoor. Maar misschien zijn jullie wel blij te weten dat ik een hart heb.”² Daarna ging hij weer verder met zijn dankwoord. Een maand later, op 26 juni

2 Vgl. Salvador Bernal, Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer. *Appunti per un profilo del fondatore dell’Opus Dei*, Edizioni Ares, Milano 2002, zesde druk, p. 45.

1975, nam mgr. Jozefmaria Escrivá zelf afscheid van het aardse bestaan.

Moge de overweging van deze meditaties, die ons leren de Heer te herkennen te midden van onze dagelijkse bezigheden, in de lezer het verlangen wekken eraan bij te dragen "alle wegen van de aarde met het vuur van Christus in brand te steken."³ Dat is in feite het enige doel waarom ze zijn doorleefd, overdacht, geschreven en gedrukt.

CESARE CAVALLERI
Directeur van *Studi cattolici*

3 Josemaría Escrivá, *De Weg*, De Boog, Amsterdam 1973, punt 1.

Jezus als vriend

Zorg voor zodanige omstandigheden dat kinderen, pubers en jongvolwassenen ernaar gaan verlangen om Christus te zoeken, Christus te volgen en Hem een plaats te geven in hun dagelijks leven; dat ze van Hem gaan houden en bij Hem willen zijn (JOZEF-MARIA ESCRIVÁ, Brief, Madrid, 24 oktober 1942).

Wij mensen – jij en ik – zijn eigenlijk maar een handvol stof, en toch woont er in ons een onsterfelijke ziel die, zonder dat wij ons ervan bewust zijn, geheel op God gericht is. Zij verlangt met al haar kracht naar God, zelfs wanneer wij zijn bestaan ontkennen. God zelf wil dat wij deze gerichtheid, dit overweldigende verlangen, dit intense heimwee van onze ziel, richten op de persoon van Christus, die op aarde leefde en, net als jij en ik, een mens van vlees en bloed was. God wil dat wij onze liefde richten op de mens geworden God, die ons kent en begrijpt, omdat Hij een van ons geworden is. God wil dat wij onze liefde richten op Jezus Christus, die eeuwig leeft met zijn beminnelijk gelaat, zijn liefdevol hart, de wonden in zijn handen en voeten en in zijn zijde: *Jezus Christus is dezelfde gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid* (Heb 13,8).

Als jij en ik het willen kan deze Jezus, die volmaakt God en volmaakt mens is, die de weg, de waarheid en het leven is, die het licht van de wereld en het brood des levens is, onze vriend worden. Luister maar naar de heilige Augustinus, die een helder verstand, een schat aan ervaring en een groot hart had: *Als ik wilde, zou ik een vriend van God kunnen worden*. Maar om deze vriendschap te verwerven moeten jij en ik dicht bij Jezus komen, Hem leren kennen en van Hem gaan houden. De vriendschap met Jezus zal

ons heel veel geven: wij zullen rust en geluk vinden; door de vriendschap met Jezus zullen we altijd weten hoe we moeten handelen; we zullen op weg gaan naar het huis van de Vader en ieder van ons zal *alter Christus*, een andere Christus worden; daarvoor is Jezus Christus mens geworden: *God werd mens opdat de mens God kan worden*. En toch zijn er heel veel mensen die Christus negeren, die Hem niet kennen of niet willen kennen, die niet in Jezus' naam bidden, die de enige naam die ons kan redden, niet uitspreken. Jezus Christus is voor hen niet meer dan een historische figuur of vergane glorie. Ze vergeten dat Hij gekomen is en leeft *opdat zij leven zouden bezitten en wel in overvloed* (Joh 10,10). Deze mensen brengen de leer van Christus terug tot een stelsel van geboden en verboden, een stelsel van moeizame plichten. In hun kortzichtigheid en verkramptheid kunnen zij het geloof alleen maar zien als vermoeiend, zwaar en terneerdrukkend; als een rekenmachine, een optelsom van plichten. Teleurgesteld sluiten ze hun hart en willen niets weten van de grote rijkdommen van Jezus' hart. Zij zijn valse christenen die er op uit zijn Christus' glimlach uit het christelijk leven te verbannen. Tegen al deze mensen zou ik willen zeggen: *Komt en ziet!* (Joh 1,46); *Proeft en ziet hoe goed de Heer is!* (Ps 34,9).

De boodschap die de engelen in de heilige kerstnacht de herders brachten, was een boodschap van vreugde: *Vreest niet, want zie, ik verkondig u een vreugdevolle boodschap die bestemd is voor het hele volk. Heden is u een Redder geboren, Christus de Heer, in de stad van David* (Lc 2,10-11). Hij is Degene die de volkeren verwachtten, Hij is de Verlosser waarvan de profeten de komst hadden voorgezegd. Hij is de Christus, de Gezalfde van God, geboren in de stad van David. Hij is onze vrede en onze vreugde. Daarom roepen wij Maria, de Moeder van Christus, in haar litanie aan als de *Oorzaak van onze blijdschap*.

Jezus Christus is God, volmaakt God, laten wij Hem daarom samen aanbidden met de belijdenis die de Vader aan Petrus openbaarde: *Gij zijt de Christus, de Zoon van de*

levende God (Mt 16,6). En laten we Hem ook aanbidden met de belijdenis van Martha, of met die van de blindgeborene of met die van de honderdman.

Jezus Christus is ook mens, volmaakt mens. *De Mensenzoon*, zo noemde Jezus zichzelf, proef deze titel die Hem zo dierbaar was. Luister naar Pilatus die zei: *Ecce Homo!*, *ziehier de mens!* (Joh 19,5), draai je om en kijk naar Jezus. Wat voelen wij Hem nu nabij, beste vriend! Christus is de nieuwe Adam. Wij voelen ons met Hem meer verwant dan met de oude Adam want, dankzij Gods genade, kende Adam voor de zondeval geen pijn, geen lijden. Maar U, Heer, hebt voor ons geleden en bent voor ons gestorven. U, Jezus, bent werkelijk volmaakt mens, de volmaakte mens. Als wij ons de volmaakte mens proberen voor te stellen, de ideale mens, dan denken wij zonder het te willen aan U. En tegelijkertijd bent U, goede Jezus, *Immanuël*, God met ons. En dat, beste vriend, is Hij voor altijd: *het lichaam dat Hij eens heeft aangenomen, heeft Hij nooit meer afgelegd*. Honger en dorst ernaar om de allerheiligste Mensheid van Christus te leren kennen en heel dicht bij Hem te zijn. Jezus Christus is mens, een echt mens net als wij, met een ziel en een lichaam, met een verstand en een wil, net als jij en ik. Denk daar vaak aan, dan zal het makkelijker voor je zijn om Hem in het gebed en in de Eucharistie te ontmoeten. Zo kan Hij het ware middelpunt van je geestelijk leven worden en je leven als christen waarachtiger.

Intimiteit met Jezus Christus. Om Hem te leren kennen, liefhebben, navolgen en dienen, moet je vol vertrouwen bij Hem zijn. *Onbekend maakt onbemind*. Je kunt niet van iemand houden die je niet kent. Mensen leren elkaar kennen als zij hartelijk, oprecht, intiem en geregeld met elkaar omgaan. Maar waar moeten wij de Heer zoeken? Hoe kunnen wij met Hem in contact komen en Hem leren kennen? In het evangelie, door al lezende over Hem na te denken, door Hem innerlijk te beschouwen, Hem lief te hebben en Hem te volgen. Door geestelijke lezing als methode om onze kennis van God te verdiepen. Maar vooral door Hem

in de heilige Eucharistie te aanbidden, verlangend naar Hem uit te zien en Hem te ontvangen.

Het evangelie moet je meditatieboek zijn, de kern van je contemplatie, het licht van je ziel, de vriend van je eenzaamheid, je *vademecum*, je reisgenoot. Wen je ogen eraan Jezus te beschouwen als de volmaakte mens, die huilt om de dood van Lazarus en over de stad Jeruzalem. Kijk naar Hem hoe Hij honger en dorst lijdt; hoe Hij, vermoed van de tocht, bij de bron van Jakob zit en wacht op de Samaritaanse vrouw; kijk naar Hem in de hof van Olijven en overweeg de droefheid van zijn ziel: *Ik ben bedroefd tot stervens toe* (Mt 26,38) en naar zijn overgave, hangend aan het kruis. Zie hoe Hij de nacht doorbrengt in gebed, de energieke vastberadenheid waarmee hij de handelaren uit de tempel jaagt en de autoriteit waarmee Hij onderricht geeft: *als iemand die gezag bezit* (Mt 7,29). Wees vervuld van vertrouwen als je ziet hoe Hij – het hart bewogen door medelijden met de menigte – de broden en de vissen vermenigvuldigt; hoe Hij de weduwe van Naïn haar zoon teruggeeft, en de verrezen Lazarus aan de genegenheid van zijn zusters ...

Wees bij Jezus; wees bij Hem in de stilte, in de arbeid van zijn verborgen leven, in de moeilijkheden van zijn openbare leven, in zijn lijden en dood, in zijn glorievolle Verrijzenis. Ieder van ons kan in de voorbeeldige heiligheid van Jezus het model vinden voor zijn eigen specifieke heiligheid. Door zijn vriendschap te zoeken, zullen we Hem leren kennen. En in de intimiteit van onze vertrouwelijke omgang met Hem, horen wij Hem zeggen: *Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb* (Joh 13,15).

Voor we eindigen: zie met vertrouwen op naar de allerheiligste Maagd Maria. Zij wist als geen ander hoe het leven van Christus in haar hart te bewaren en te overwegen: *Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en overwoog ze bij zichzelf* (Lc 2,19). Vraag haar je te helpen, zij is de Moeder van Christus en ook jouw Moeder. Want altijd komen wij tot Jezus door Maria.